

R^{esum}

És un trist fet que el monestir de Santa María Bonaval, una joia de l'arquitectura cistercenca i de l'arquitectura monumental d'Espanya, es troba en un estat de ruïna imminent i de degradació activa. Són quasi 67 anys els que han trasncorregut des que D. José TORIJA ALONSO expressara en el seu treball d'estudi de Bonaval l'alarmant sota estat de conservació que tenia quan llavors s'utilitzava com a corral de bestiar per els qui i manifestava la progressiva falta d'elements arquitectònics, constructius i decoratius, sense que cap veí, usuari, ni visitant ho manifestara, denunciara o comunicara a l'autoritat, amb la finalitat de inciar una protecció que ja clamava auxili.

Serà després, D. Francisco JURADO SERRANO qui en 1990, després de 12 anys d'incansable treball de recerca, traducció i interpretació de textos històrics, publicara la seua brillant tesi doctoral *El monestir de Santa María de Bonaval*, en la qual es realitzava un exhaustiu estudi històric del monestir i del seu estat de conservació per les diferents etapes de la seua vida.

Posteriorment, serà la tesi doctoral de D Juan TEJELA JUEZ *Un monestir oblidat: Santa María de Valdeiglesias*, qui resumisca en la fitxa detallada de Bonaval el seu alarmant estat de ruïna i abandonó, així com la "dispersió" dels seus objectes i arxiu.

Cal afegir altres publicacions d'Antonio HERRERA CASADO, i de Tomás NIETO TABERNÉ, en les quals es poden llegir detalladament el procés de deterioració i estat de conservació del conjunt monàstic, il·lustrats amb clares imatges del mateix.

I davant aquesta situació tangible i documentada, naix aquest projecte de recerca, amb l'objecte de documentar, digitalitzar, analitzar i protegir aquesta meravella arquitectònica relegada a l'oblit. Un projecte que va nàixer l'any 2004 amb el primer taller in situ al monestir i vuit anys des que es publicara el primer llibre de l'autor, amb la finalitat de plasmar tots els detalls de Santa María de Bonaval, mitjançant document escrit que arribara a la societat, a les institucions públiques i als administradors del patrimoni, amb la fi última de conservar-ho.

Fa ja onze anys des que iniciàrem aquest treball que avui presenta una detallada anàlisi històrica, arquitectònic, constructiu i patològic del monestir. Un treball que inicia el seu recorregut en Santa María de Bonaval, basat en un estudi del cenobi i un estudi empíric de més d'uns cent cinquanta monestirs cistercencs d'Espanya, que la seua comparativa ha servit per a entendre aquesta mostra i entendre l'arquitectura cistercenca en el seu conjunt. Gràcies a la utilització de tècniques tradicionals com la presa de dades manual, i la utilització d'instrumental d'alta precisió amb l'ús de la tecnologia actual com el georradar o l'escàner 3D, s'ha obtingut un material documental d'extraordinari valor, que ha permès comparar resultats i entendre el projecte original, la seua construcció i la seua degradació progressiva en el temps.

És hora doncs de treballar en el monestir: la seua trista realitat ha de convertir-se en un nou fet que resumisca aquest treball documental en alguna cosa tangible, el valor del qual puga ser transmès a les futures generacions, i a la nostra memòria històrica. És el meu major desig que aquesta tesi servisca per a espentar la seua consolidació, i poder compartir-la sense cap lucre, per a salvar a Bonaval.